

Evropská obrana potřebuje suroviny. Česko je má v deponiích

ASAM, z. s. · Brno, 29. září 2026

Suroviny pro evropský průmysl a obranu nemusí Česko jen dovážet. Část z nich leží na našem území, v deponiích certifikovaných produktů.

Europoslanec Jan Farský (STAN) v rozhovoru pro [Hospodářské noviny z 25. září 2026](#) spojuje prosperitu Evropy s její bezpečností a nezávislostí. ASAM, z. s. k tomu nabízí pohled z praxe: co Česko už má, co mohou nabídnout naši členové a kde se evropské nástroje s jejich možnostmi skutečně setkávají.

Co v rozhovoru zaznělo

Farský vychází z teze, že ekonomická síla bez schopnosti obrany je zranitelná. Pro malé státy volí zkratku „když nebudeme hráči, budeme hračkami“. Klíč k prosperitě podle něj leží v nezávislosti a autonomii Evropy.

- **Vlastní řetězce místo nákupu hotových řešení.** Evropa má peníze na obranu utrácet doma. Tomu má pomoci i Industrial Acceleration Act, který zvýhodňuje evropské firmy a průmysl.
- **Program AGILE.** Pilotní program pro rok 2027 s rozpočtem kolem tří miliard korun. Podpora až 50 milionů na firmu má přijít do tří měsíců. Cílí na start-upy s průlomovými obrannými technologiemi, například drony, interceptory nebo vojenskou AI.
- **Kapacity průmyslu.** Výdaje na obranu rostou rychleji než výrobní kapacity evropského průmyslu, a proto rostou ceny.
- **Zbavování se závislostí.** Green Deal podle Farského dnes slouží hlavně tomu, aby se Evropa zbavila závislosti na dovážených fosilních palivech z bezpečnostních a ekonomických důvodů.

Co mají české deponie

Na deponiích certifikovaných produktů je podle konzervativního odhadu ASAM uloženo přibližně 140 mil. t popílku, strusky a energosádrovce s vysokou a střední perspektivou využití. Nejde o odpad ani o nerost, ale o certifikované výrobky registrované podle nařízení REACH. Vlastní je tuzemské společnosti.

Týž materiál je stavební surovinou i zdrojem surovin, které nařízení (EU) 2024/1252 řadí mezi kritické a strategické:

Složka	Obsah na ověřených lokalitách	Příklad průmyslového a obranného využití
Al ₂ O ₃	19–30 %	technická keramika, balistická ochrana
TiO ₂	1–6 %	slitiny titanu, karbid titanu pro obráběcí nástroje
Gallium	30–60 ppm	polovodiče GaN pro radary a komunikaci
Germanium	11–25 ppm	infračervená optika, termovize
REE vč. Sc a Y	325–485 ppm	permanentní magnety, slitiny Al-Sc

Zdroj: projekt TA ČR TITSMP0816, Příloha č. 3 – analýzy vrtných jader z pěti lokalit (VŠCHT Praha, ČGS, 2021).

Zajímavá je souvislost gallia a křemíku. Popílek obsahuje obojí a tranzistory GaN na substrátu z karbidu křemíku jsou základem moderních radarů. Jednou z cest, jak z popílku získat karbidy i kritické prvky, je karbidace. Tu ASAM zkoumá s Ústavem chemických procesů AV ČR. Polovodičová čistota je dlouhodobý cíl, nikoli výchozí produkt.

Samotné vzácné zeminy by extrakci neutáhly, jejich obsahy jsou pod ekonomickými prahy. Smysl dává kaskáda: stavební materiál nyní, hliník a karbidy jako hlavní produkty extrakce, gallium, germanium a REE jako přidaná hodnota.

Kde se evropská nabídka potkává s možnostmi členů ASAM

Nejsilnější propojení nevede přes rychlé peníze pro start-upy, ale přes surovinovou základnu evropského průmyslu. Členy ASAM jsou velké energetické a chemické společnosti, jejichž produktem je surovina, nikoli hotový obranný systém.

Evropský nástroj nebo teze	Možnosti členů ASAM	Míra propojení
Program AGILE	Surovinové technologie jsou ve fázi výzkumu; cestou může být technologická firma založená s výzkumnou organizací	omezená
Industrial Acceleration Act a preference evropských kapacit	Domácí zásoby ve vlastnictví tuzemských firem, stávající provozy a infrastruktura	silná
Nařízení (EU) 2024/1252 o kritických surovinách	Vlastníci deponií, výzkum s ÚCHP AV ČR, možný strategický projekt	silná
Kapacity pro obranný průmysl	Gallium, germanium, titan, technická keramika a karbidy z domácího zdroje	silná, chybí doložená poptávka

Klíčem je spolupráce. Vlastníci deponií dodají materiál a lokality, zpracovatelé z chemického průmyslu know-how, výzkumné organizace technologii a obranný průmysl poptávku. ASAM může tyto strany propojit, podobně jako to v Británii udělalo oborové sdružení UKQAA.

Co ASAM dělá

- **Právní jistota.** Český báňský úřad 1. června 2026 potvrdil, že certifikované VEP nejsou nerosty a jejich odtěžení není hornickou činností. Projednávaná novela stavebního zákona upravuje povolovací režim deponií.
- **První redeponizace.** V říjnu 2026 začíná první redeponizace, zatím pro stavebnictví. Tomu od roku 2030 hrozí deficit 1,6 až 2,0 mil. t certifikovaného materiálu ročně.
- **Výzkum.** ASAM je účastníkem projektu TA ČR SIGMA TQ28000005 „Centrum pro kritické suroviny v oběhovém hospodářství“. Výsledky představí 21. října 2026 na konferenci ÚCHP AV ČR a České geologické služby.
- **Jednání na obou úrovních.** ASAM oslovuje české poslance Evropského parlamentu i vládu. Téma surovinové soběstačnosti se týká všech politických stran.

K diskuzi

Česko zásoby má. Je škoda zůstat závislým na dovozu u produktů, které si můžeme vyrobit sami. Otevřené zůstávají tyto otázky:

- Má se Česká republika ucházet o strategický projekt podle nařízení (EU) 2024/1252 zaměřený na suroviny z deponií certifikovaných produktů?
- Kteří výrobci v českém obranném průmyslu by odebírali domácí gallium, germanium, technickou keramiku nebo karbidy, a v jaké kvalitě?
- Jak zajistit, aby redeponizace pro stavebnictví nespotřebovala frakce, v nichž se kritické suroviny koncentrují?
- Jak v evropské legislativě udržet rozlišení mezi certifikovanými výrobky a odpadními toky?

Názory, zkušenosti i nabídky ke spolupráci uvítáme na info@asamzs.cz. Více na www.asamzs.cz.

Zdroje: [Hospodářské noviny, rozhovor s Janem Farským, 25. 9. 2026](#) · TA ČR TITSMPO816, Příloha č. 3 (2021) · Strategie a surovinová politika ASAM pro léta 2026–2032